

Numeri prime și polinoame ireductibile

Vom lucra tot cu înțelele $\mathbb{Z}$ și $K[x]$, K corp comutativ.

Definiție. Un număr întreg $p \neq 0$ se numește prim dacă $p \neq 0, p \neq \pm 1$ și dacă $p = ab$ cu $a, b \in \mathbb{Z}$, atunci unul dintre a și b este ± 1 .

(Formulare echivalentă: p este prim dacă $p \neq 0, \pm 1$ și singurii divizori ai lui p sunt ± 1 și $\pm p$).

Definiție. Un polinom $P \in K[x]$ se numește ireductibil dacă P nu este constant (adică $P \notin K$) și dacă $P = AB$ cu $A, B \in K[x]$, atunci unul dintre A și B este constant (obligatoriu $\neq 0$).

Observație. Înainte de cont că $U(\mathbb{Z}) = \{1, -1\}$ și $U(K[x]) = K \setminus \{0\}$, cele două definiții sunt complet similare. Pentru fiecare divizor $R = \mathbb{Z}$ sau $R = K[x]$, definiția consideră elemente p din R cu proprietatea că $p \neq 0, p \notin U(R)$ și $p = ab \Rightarrow a \in U(R)$ sau $b \in U(R)$.

Pt. $R = \mathbb{Z}$ astfel de elemente p se numesc numere prime, iar pt. $R = K[x]$ astfel de elemente p se numesc polinoame ireductibile.

Un număr întreg $n \neq 0, \pm 1$ care nu este prim se numește număr compus.

Un polinom $f \in K[x]$, f neconstant, care nu este ireductibil se numește polinom reductibil.

Propozitie. Fie $P \in K[x]$, unde K este corp comutativ. Atunci:

- (1) Dacă $\deg P = 1$, atunci P este ireductibil.
- (2) Dacă $\deg P \geq 2$ și P are o rădăcină în K , atunci P este redusabil.
- (3) Dacă $\deg P \in \{2, 3\}$, atunci P este redusabil ($\Rightarrow P$ nu are nicio rădăcină în K).

Dem. (1) $P = AB$ cu $A, B \in K[x] \Rightarrow 1 = \deg P = \deg A + \deg B \Rightarrow$
 $\Rightarrow \deg A = 0$ sau $\deg B = 0$, deci unul dintre A și B este constant.

(2) Fie $\deg P \geq 2$. Dacă P are rădăcina $a \in K$, din teorema lui Bézout $x-a \mid P$, deci există $F \in K[x]$ cu $P = (x-a) \cdot F$. Cum $\deg P \geq 2$, rezultă că $\deg F \geq 1$, deci F nu este constant. Aceasta rezultă că P este redusabil (este produs de două polinoame neconstante).

(3) " $\Rightarrow$ " rezultă din (2).

" $\Leftarrow$ " Presupunem că P nu are rădăcini în K . Arătăm că P este redusabil. Într-adevăr, atfel ar exista $A, B \in K[x]$ neconstante cu $P = AB$. Din $\deg P = \deg A + \deg B$, în ambele cazuri $\deg P = 2$ sau $\deg P = 3$ rezultă că unul dintre $\deg A$ și $\deg B$ este 1, și atunci unul dintre A și B are o rădăcină în K ; acesta este rădăcină și pt. P , contradicție. Rezultă că P este redusabil.

Observație Dacă $\deg P > 3$, stim din (2) că P este redusabil ($\Rightarrow P$ nu are nicio rădăcină în K). Reciproc nu mai este adeverit; de exemplu $P = (x^2 - 2)(x^2 - 3) \in \mathbb{Q}[x]$ nu are nicio rădăcină în $\mathbb{Q}$, dar este redusabil.

Propozitie. Fie $R = \mathbb{Z}$ sau $R = K[x]$, cu K corp comutativ, și fie $p \in R$ un element nemul și neînversabil. Atunci p este prim (în cazul $R = \mathbb{Z}$) sau ireductibil (în cazul $R = K[x]$) dacă și numai dacă pt. orice $a, b \in R$ cu $p \mid ab$ avem $p \mid a$ sau $p \mid b$.

Dem. Presupunem că p este prim (în cazul $R = \mathbb{Z}$) sau ireductibil (în cazul $R = K[x]$) și fie $a, b \in R$ cu $p \mid ab$. Dacă $p \nmid a$, fie $d = (p, a)$. Atunci $p = dp'$ pt. un $p' \in R$ și din definițiele elementelor prime (în $\mathbb{Z}$) și a polinoamelor ireductibile (în $K[x]$), rezultă că d este înversabil sau p este înversabil. În fel acesta d este asociat cu p , de unde ar rezulta că $p \mid a$, contradicție. Așadar d este înversabil și atunci $d = 1$ (cum $d = (p, a)$, el e posibil în cazul $R = \mathbb{Z}$ să nu văd în cazul $R = K[x]$). Obținem că $(p, a) = 1$. Atunci cum $p \mid ab$, din $(\vee)d$ rezultă că de la $p \mid ab$, rezultă că $p \mid b$.

Reciproc, presupunem că pt. orice $a, b \in R$ cu $p \mid ab$ avem $p \mid a$ sau $p \mid b$. Fie atunci $p = ab$ cu $a, b \in R$. Atunci $p \mid ab$, deci $p \mid a$ sau $p \mid b$. Dacă $p \mid a$, atunci $a = p \times$ pt. un $x \in R$, de unde $p = p \times b$, deci $x \in b = 1$ și obținem că b este înversabil. Similar, dacă $p \mid b$, rezultă că a este înversabil.

Teorema. (1) Fie $a \in \mathbb{Z} \setminus \{0, 1, -1\}$. Atunci a se poate scrie ca produs de numere prime. În plus, această scriere este unică în sensul că $\frac{a}{p_1 \cdots p_n} = p'_1 \cdots p'_m$ cu $n, m \in \mathbb{N}^*$ și $p_1, \dots, p_n, p'_1, \dots, p'_m$ prime, atunci $n = m$ și există o permutare $\sigma \in S_m$ astfel încât $p_i \sim p'_{\sigma(i)}$ pt. orice i. (adică factorii primi din cele două descompuneri sunt asociati în divizibilitatea în perechi).

(2) Fie $f \in K[X]$ cu $\deg(f) \geq 1$, unde K este corp comunitativ. Atunci f se poate scrie ca produs de polinoame irreductibile. În plus, această scriere este unică în sensul că dacă $f = P_1 \cdots P_n = P'_1 \cdots P'_m$ cu $n, m \in \mathbb{N}^*$ și $P_1, \dots, P_n, P'_1, \dots, P'_m$ polinoame irreductibile, atunci $n = m$ și există o permutare $\sigma \in S_m$ astfel încât $P_i \sim P'_{\sigma(i)}$ pt. orice $1 \leq i \leq n$.

Demonstratie. Demonstrem moi întâi partesele de existență a scrierii.

(1) (pt. Z) Presupunem prin absurd că nu toate numerele naturale ≥ 2 se pot scrie ca produs de prime.

Ebe atunci a cel mai mic nr. natural ≥ 2 care nu se poate scrie ca produs de prime. În particular a nu este prim (altfel ar fi un produs de prime cu un singur factor), deci $a = bc$ pt. niste $b, c \in \mathbb{N}$, $b, c \geq 2$.

Cum $b < a$ și $c < a$, minimulitatea lui a garantă că b și c se pot scrie ca produse de prime, și atunci și $bc = a$ e un produs de prime, contradicție.

Obținem astfel că orice $a \in \mathbb{N}$, $a \geq 2$ e produs de prime.

Atunci $\exists$ clor $c \in \mathbb{Z}$, $a \in \mathbb{Z}$, $a \leq -2$, $\exists$ produs de prime, deoarece $-a \in \mathbb{N}$ și $-a \geq 2$, deci $-a$ este produs de prime, iar pt. un prim p natural, avem că $\exists$ $-p$ este prim în $\mathbb{Z}$.

(2) (pt. $K[x]$). Presupunem numărul de grade $\deg f$ este produs de polinoame irreductibile. Fie atunci f un polinom de grad minim posibil, unde cele care nu se pot scrie ca produs de polinoame irreductibile. În particular, f nu este polinom irreductibil, deci există $g, h \in K[x]$ de grade ≥ 1 , cu $f = gh$. Atunci $\deg g < \deg f$, și minimalitatea gradului lui f arată că $g \mid h$ și h se pot scrie ca produs de polinoame irreductibile. Obținem că $\exists$ $g, h \in K[x]$ de grade ≥ 1 cu $gh = f$ este produs de polinoame irreductibile, contradicție.

Pentru porția de unicitate dăm demonstrație comună
pt. (1) și (2). Arătăm că $\exists$ $p_1 \cdots p_n = p'_1 \cdots p'_m$,

unde $n, m \in \mathbb{N}^*$ și $p_1, \dots, p_n, p'_1, \dots, p'_m$ sunt prime din $\mathbb{Z}$ sau polinoame irreductibile din $K[x]$, atunci $n = m$ și există $\sigma \in S_m$ cu $p_i = p'_{\sigma(i)}$ pt. orice $1 \leq i \leq n$.

Demonstrăm prin inducție după n .

Pt. $n=1$, avem $p_1 = p'_1 \cdots p'_m$. Dacă $m \geq 2$, em avem $p_1 = p'_1 (p'_2 \cdots p'_m)$ și cum p_1 e prim (resp. irreductibil),

em ~~obține~~ obține că p'_1 e inversabil sau $p'_2 \cdots p'_m$ inversabil (de unde $\exists p'_2$ e inversabil), contradicție.
Aseadar $m=1$ și $p_1 = p'_1$.

(AR)

(19)

Presupunem că există p_{n+1} și demonstrăm că n (inducentă)

Din $p_1 \cdots p_m = p'_1 \cdots p'_{m'}$ obținem că $p_n \mid p'_1 \cdots p'_{m'}$. Cum p_n e prim (resp. polinom ireductibil), rezultă că există $1 \leq j \leq m'$ cu $p_n \mid p'_j$. Atunci $p'_j = p_n \cdot x$ pt. un $x \in K$.

Cum p_n nu este inversibil, rezultă că x este inversibil, în particular $p_n \sim p'_j$. Apoi $p_i \cancel{\sim} p'_i$.

$$p'_1 \cdots p'_{m'} = p'_1 \cdots p'_{j-1} p_n \cancel{\sim} p'_{j+1} \cdots p'_{m'} \text{ și simplificând cu } p_n \text{ din}$$

$$p_1 \cdots p_m = p'_1 \cdots p'_{m'} \text{ obținem } p_1 \cdots p_{n-1} = (\cancel{x} p'_1) p'_2 \cdots p'_{j-1} p'_{j+1} \cdots p'_{m'}$$

[decid cumva $j=1$, membrul drept va fi $(\cancel{x} p'_1) p'_2 \cdots p'_{m'}$].

Cum $\cancel{x} p'_i \sim p'_i$, avem că $\cancel{x} p'_i$ e prim (resp. pol. ireductibil) și aplicând ipoteza de inducție ultimei epedalări, obținem că $n-1 = m-1$ (deci $n=m$) și există o bijectie $\beta: \{1, \dots, n-1\} \rightarrow \{1, \dots, m\} \setminus \{j\}$ pentru care

$p_i \sim p'_{\beta(i)}$ pt. orice $1 \leq i \leq n-1$. Observăm că numerele sunt aici de forma $\cancel{x} p'_i \sim p'_i$, deci decid un

$p_i \sim \cancel{x} p'_i$, atunci avem și $p_i \sim p'_i$. Atunci funcție

$\sigma: \{1, \dots, n\} \rightarrow \{1, \dots, m\}$, $\sigma(i) = \beta(i)$ pt. $1 \leq i \leq n-1$ și

$\sigma(n)=j$, este bijectivă, deci $\sigma \in S_n$ și $p_i \sim p'_{\sigma(i)}$ pt. orice $1 \leq i \leq n$, ceea ce aduce demonstrație.

Baza inducției

Observație (1) Orice număr din $\mathbb{Z}$ este de forma p sau $-p$, cu p număr natural nenul.

(2) Orice polinom ireductibil din $K[x]$ este de formă

$c \neq 0$, unde $c \in K \setminus \{0\}$ și f este polinom ireductibil monic.

(3) Dacă p și p' sunt numere naturale prime (respectiv polinoame ireductibile monice), atunci $p \sim p'$ dacă și numai dacă $p = p'$.

O consecință imediată a Teoremei și Observației precedente este:

Teoremă. (i) Fie $a \in \mathbb{Z} \setminus \{0, 1, -1\}$. Atunci a se poate scrie

sub forma $a = \varepsilon \cdot p_1^{x_1} \cdots p_r^{x_r}$, cu $\varepsilon \in \{-1\}$, $p_i \in \mathbb{N}^*$,
  $p_1, \dots, p_r$ numere naturale prime și $x_1, \dots, x_r \in \mathbb{N}^*$.

Mai mult, această scriere este unică, în sensul că

$$a = \varepsilon p_1^{x_1} \cdots p_r^{x_r} = \eta q_1^{\beta_1} \cdots q_s^{\beta_s} \quad (\text{unde } \eta \in \{-1\}, \eta \in \mathbb{N}^*)$$

$q_1, \dots, q_s$ numere naturale prime și $\beta_1, \dots, \beta_s \in \mathbb{N}^*$) implică

$\varepsilon = \eta$, $r = s$ și există o permutare $\sigma \in S_r$ cu $p_i = q_{\sigma(i)}$ și $x_i = \beta_{\sigma(i)}$ pentru $1 \leq i \leq r$.

(2) Fie $f \in K[x]$ cu $\deg(f) \geq 1$. Atunci f se poate scrie

sub forma $f = c p_1^{x_1} \cdots p_r^{x_r}$, cu $c \in K \setminus \{0\}$, $r \in \mathbb{N}^*$,

$p_1, \dots, p_r$ polinoame ireductibile monice și $x_1, \dots, x_r \in \mathbb{N}^*$.

Mai mult, această scriere este unică, în sensul că

$$f = c p_1^{x_1} \cdots p_r^{x_r} = d q_1^{\beta_1} \cdots q_s^{\beta_s} \quad (\text{unde } c \in K \setminus \{0\}, s \in \mathbb{N}^*)$$

$q_1, \dots, q_s$ polinoame ireductibile monice și $\beta_1, \dots, \beta_s \in \mathbb{N}^*$)

implică $c = d$, $r = s$ și există $\sigma \in S_r$ cu $p_i = q_{\sigma(i)}$ și

$$x_i = \beta_{\sigma(i)} \text{ pt. orice } 1 \leq i \leq r.$$

(AR)

(21)

Lemă. (1) Fie $a \in \mathbb{Z} \setminus \{0, 1, -1\}$ și $a = \epsilon P_1^{\alpha_1} \cdots P_n^{\alpha_n}$ descompunerea lui a ca din Teorema precedentă,(1). Atunci divizorii întregi ai lui a sunt numerele de forma $N P_1^{\beta_1} \cdots P_n^{\beta_n}$, cu $\nu \in \{-1, 0, 1\}$ și $\beta_1, \beta_2 \in \mathbb{N}$ cu $\beta_i \leq \alpha_1, \dots, \beta_n \leq \alpha_n$.

(2) Fie $f \in K[x]$ cu $\deg(f) \geq 1$ și $f = c P_1^{\alpha_1} \cdots P_n^{\alpha_n}$ descompunerea lui f ca din Teorema precedentă,(2). Atunci divizorii lui f din $K[x]$ sunt polinoamele de forma $d P_1^{\beta_1} \cdots P_n^{\beta_n}$, cu $d \in K \setminus \{0\}$ și $\beta_1, \beta_2 \in \mathbb{N}$ cu $\beta_i \leq \alpha_1, \dots, \beta_n \leq \alpha_n$.

Dem. (1) Este clar că un număr de forme $N P_1^{\beta_1} \cdots P_n^{\beta_n}$ ce împart este divizor al lui a , deoarece

$$a = (N P_1^{\beta_1} \cdots P_n^{\beta_n})(\epsilon N P_1^{\alpha_1} \cdots P_n^{\alpha_n}) \quad [\text{folosind } N^2 = 1].$$

Așadar că orice divizor este de acestă formă.

Fie $x \in \mathbb{Z}$ cu $x \mid a$. Atunci există $y \in \mathbb{Z}$ cu $a = xy$.

Dacă este un număr natural pentru care $p \nmid xy$, atunci $p \mid a = \epsilon P_1^{\alpha_1} \cdots P_n^{\alpha_n}$, deci $p \mid p_i$ pt. un $1 \leq i \leq n$, și atunci $p = p_i$. Așadar fiecare divizor $x \mid y$ este sau ± 1 , sau în descompunerea lor ca din Teorema (1) sau că primele dintre $p_1, \dots, p_n$. Așadar $x = N P_1^{\beta_1} \cdots P_n^{\beta_n}$ și $y = \frac{a}{x} = P_1^{\alpha_1} \cdots P_n^{\alpha_n}$ pt. multă $N, \alpha_i \in \{-1, 0, 1\}$ și $\beta_1, \beta_2, \alpha_1, \dots, \alpha_n \in \mathbb{N}$. (cazul $x = \pm 1$ rezine că $\beta_1 = \dots = \beta_n = 0$). Obținem că

$\epsilon P_1^{\alpha_1} \cdots P_n^{\alpha_n} = a = xy = N P_1^{\beta_1} \cdots P_n^{\beta_n} \cdot P_1^{\alpha_1 + \gamma_1} \cdots P_n^{\alpha_n + \gamma_n}$ și, deoarece de unicitatea reprezentării din Teorema (1), obținem că

$\beta_1 + \gamma_1 = \alpha_1, \dots, \beta_n + \gamma_n = \alpha_n$, de unde $\beta_1 \leq \alpha_1, \dots, \beta_n \leq \alpha_n$.

(2) se dovedește fel ca (1).

Dacă avem la dispoziție descompunerile ca produs de numere prime (polinoame ireductibile) ale două numere întregi (polinoame din $K[x]$), putem calcula c.m.m.d.c și c.m.m.m.c al lor ca în următorul rezultat.

Propozitie. (1) Fie $a = \epsilon p_1^{\alpha_1} \cdots p_n^{\alpha_n}$ și $b = \eta p_1^{\beta_1} \cdots p_n^{\beta_n}$ două numere întregi nenule, unde $\epsilon, \eta \in \{-1, 1\}$, $\alpha_i, \beta_i \in \mathbb{N}$ și,
 $p_1, \dots, p_n$ numere naturale prime și $\alpha_1, \dots, \alpha_n, \beta_1, \dots, \beta_n \in \mathbb{N}$ distincte.
(Observație: e posibil ca factorii primi să îlui a să nu coincida cu factorii primi să îlui b; în scrierile de mai sus $p_1, \dots, p_n$ sunt toti factorii primi pozitive distincti care apar în cel puțin unul dintre a și b, și permisam ca α_i, β_i să fie 0, cind factorul p_i nu apare în a sau b).

Așunci

$$(a, b) = p_1^{\min(\alpha_1, \beta_1)} \cdots p_n^{\min(\alpha_n, \beta_n)} \neq 0$$

$$[a, b] = p_1^{\max(\alpha_1, \beta_1)} \cdots p_n^{\max(\alpha_n, \beta_n)}.$$

(2). Fie $f = c p_1^{\alpha_1} \cdots p_n^{\alpha_n}$ și $g = d p_1^{\beta_1} \cdots p_n^{\beta_n}$ două polinoame nenule din $K[x]$, unde $c, d \in K \setminus \{0\}$, $\alpha_i, \beta_i \in \mathbb{N}$, $p_1, \dots, p_n$ polinoame ireductibile monice distincte și $\alpha_1, \dots, \alpha_n, \beta_1, \dots, \beta_n \in \mathbb{N}$.

Așunci

$$(f, g) = p_1^{\min(\alpha_1, \beta_1)} \cdots p_n^{\min(\alpha_n, \beta_n)} \neq 0$$

$$[f, g] = p_1^{\max(\alpha_1, \beta_1)} \cdots p_n^{\max(\alpha_n, \beta_n)}.$$

Demonstrare. Demonstrația (1); (2) se face similar.

Cum $\min(x_i, \beta_i) \leq x_i \leq \max(x_i, \beta_i)$ pt. orice $1 \leq i \leq r$, rezultă din lemea precedentă că $\frac{\min(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\min(x_r, \beta_r)}{P_r} \mid a \text{ și}$

$$a \nmid P_1 \quad \cdots \quad P_r \quad ; \text{ similar } \frac{\min(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\min(x_r, \beta_r)}{P_r} \mid b \text{ și}$$

$$b \nmid P_1 \quad \cdots \quad P_r$$

Așadar $\frac{\min(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\min(x_r, \beta_r)}{P_r}$ este divizor comun al lui a și b ; în plus, din lemea precedentă orice alt divizor comun al lui a și b este de formă $\frac{s_1}{P_1} \cdots \frac{s_r}{P_r}$ cu $s_i \in \{-1, 1\}$ și

$s_1, \dots, s_r \in \mathbb{N}$ cu $s_i \leq x_i$ și $s_i \leq \beta_i$ pt. orice i , ceea ce

$$s_i \leq \min(x_i, \beta_i). \text{ Obținem că } \frac{s_1}{P_1} \cdots \frac{s_r}{P_r} \mid \frac{\min(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\min(x_r, \beta_r)}{P_r},$$

$$\text{de unde } \frac{\min(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\min(x_r, \beta_r)}{P_r} = (a, b).$$

De exemplu, $\frac{\max(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\max(x_r, \beta_r)}{P_r}$ este multiplu comun al lui a și b ; în plus, orice alt multiplu comun al lui a și b trebuie să fie de formă $\theta \frac{s_1}{P_1} \cdots \frac{s_r}{P_r} \cdot M$, unde $\theta \in \{-1\}$, $s_1, \dots, s_r \in \mathbb{N}$ cu $x_i \leq s_i \leq \beta_i \leq s_i$ pt. orice $1 \leq i \leq r$, iar $M \geq 1$ sau $M = \prod$ produs de puteri de prime differente de $P_1, \dots, P_r$. Atunci $\max(x_i, \beta_i) \leq s_i$,

$$\text{de unde } \frac{\max(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\max(x_r, \beta_r)}{P_r} \mid \theta \frac{s_1}{P_1} \cdots \frac{s_r}{P_r} M, \text{ ceea ce}$$

$$\frac{\max(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\max(x_r, \beta_r)}{P_r} = [a, b].$$

Observație. Faptul că $[a, b] = \frac{\max(x_1, \beta_1)}{P_1} \cdots \frac{\max(x_r, \beta_r)}{P_r}$ nu este o proprietate unică.

Se poate demonstra și folosind că $(a, b) \cdot [a, b] = ab$ și

în plus că $x_i + \beta_i - \min(x_i, \beta_i) = \max(x_i, \beta_i)$ pt.

orice $1 \leq i \leq r$.

Teorema. (1) Multimea numerelor naturale prime este infinită.

(2) Multimea polinoamelor irreductibile monice din $K[x]$, unde K este corp comutativ, este infinită.

Demonstrare

(1) Presupunem prin absurd că ar exista doar un număr finit de numere naturale prime,

fie acestea $p_1, \dots, p_n$. Fie $a = 1 + p_1 \cdots p_n$, care este un număr natural > 1 . Atunci a este produs de numere prime, deci există i cu $p_i | a$, și atunci $p_i | a - p_1 \cdots p_n = 1$, contradicție cu p_i prim.

(2) Presupunem prin absurd că există doar un număr finit de polinoame irreductibile monice, fie acestea $P_1, \dots, P_m$. Atunci $f = 1 + P_1 \cdots P_m$ este un polinom de grad ≥ 0 , deci este produs de polinoame irreductibile monice și o constantă, de unde există i cu $P_i | f$. Atunci

$P_i | f - P_1 \cdots P_m = 1$, contradicție cu $\deg(P_i) \geq 1$.

Observăm că în cazul în care K este corp infinit, o demonstrație imediată la (2) este următoarea:

$x-a$ este polinom irreductibil monic pt. orice $a \in K$ și există o infinitate de astfel de polinoame.